

УДК 599.742.4:574.34(477.7)

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА ПОШИРЕННЯ НОРКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ (*MUSTELA LUTREOLA*) У ПОНИЗЗІ РІЧКИ ДНІСТЕР У 2009–2014 РОКАХ

Микола Роженко

Нижньодністровський національний природний парк
м. Одеса, Французький бульвар 89, 65009 Україна
E-mail: rogenkonikolaj@gmail.com

Population Dynamics and Distribution of the European Mink (*Mustela lutreola*) in the Lower Dniester Region in 2009–2014. — Rozenko, M. — During 2009–2014, the dynamics of abundance and distribution of the European mink were studied in the Lower Dniester region. Research material includes individuals died on roads as well as individuals captured and released in nature, along with footprints on the snow and observations by employees of the Nyzhnodnistrovskiy National Nature Park. The center of the European mink population within the studied area is located in the strict protection zone of the National Park. The American mink was not spotted within the studied area.

Key words: European mink, dynamics of abundance, geographic distribution, Dniester.

Динаміка чисельності та поширення норки європейської (*Mustela lutreola*) у пониззі річки Дністер у 2009–2014 роках. — Роженко, М. — Протягом 2009–2014 р. вивчали динаміку чисельності та розподіл європейської норки на території пониззя Дністра. Матеріалом для досліджень були особини, що загинули на трасі, спіймані та випущені у природу, сліди на снігу, а також спостереження норок співробітниками Нижньодністровського національного природного парку. Епіцентр популяції європейської норки в районі досліджень приходить на заповідну зону національного парку. У районі досліджень американська норка не зафіксована.

Ключові слова: норка європейська, динаміка чисельності, географічне поширення, Дністер.

Територія Нижнього Дністра з давніх часів була середовищем мешкання норки європейської (*Mustela lutreola*), де і дотепер цей вид не конкурує з американською норкою, як це трапилося у сусідніх регіонах, зокрема в дельті Дунаю та Дніпра.

Підставою такого твердження є проведені автором дослідження в межах Нижнього Дністра у період з 2009 по 2014 рр. За період досліджень опрацьовано 7 тварин, що загинули від зіткнення з транспортними засобами, та 3 норки, які в рамках відповідних наукових досліджень були піймані та відпущені у природу. Окрім того, під час зимових обліків зафіксовано близько 250 слідових ланцюжків норок за слідами на снігу. Проведено візуальні спостереження та опрацьовано результати таких спостережень іншими співробітниками Нижньодністровського національного природного парку (НПП), які надали інформацію про зустрічі особини європейської норки в пониззі Дністра (всього 37 свідчень).

Основним результатом згаданих досліджень є з'ясування динаміки чисельності виду та її тенденції в згаданій період. Аналізуючи дані динаміки чисельності, слід зазначити, що значних коливань чисельності виду станом за період досліджень не відбулося.

Чисельність норки в дослідженому районі за роками була такою:

2009 — 40 осіб, 2010 — 45, 2011 — 60, 2012 — 70, 2013 — 40, 2014 — 50 осіб.

Загалом чисельність дністровської популяції є стабільною, з тенденцією до зростання. Це, насамперед, пов'язано зі створенням у 2008 р. Нижньодністровського НПП. Епіцентр дністровської популяції норки знаходиться у заповідній зоні цього природного парку, де природоохоронні заходи є найбільш ефективними.

Рис. 1. Місця постійного мешкання норки європейської (*Mustela lutreola*) в пониззі Дністра.

1. Район оз. Тудорове з прилеглою системою проток, височин та ділянок плавневого лісу.
2. Район оз. Біле з прилеглою системою невеликих заплавних озер і плес.
3. Ділянка заплавного лісу, яка розміщена в межах прируслового валу по лівому березі р. Дністер, з каналами та поваленими деревами, що утворюють кращі у порівнянні з іншими територіями умови існування норки. Заповідний статус згаданих територій значно зменшив антропогенне навантаження на них та забезпечив вид комфортним існуванням.
4. Верхня частина оз. Стоячий Турунчук із заболоченими низинними берегами, залишками дамб та каналів. Ця точка є епіцентром Дністровського угруповання. На цій ділянці умови існування виду, які зв'язані із зарегульованим гідрорежимом, не зазнали суттєвих змін, оскільки водність на цих ділянках залежить від згінно-нагінних явищ.
5. Гирло р. Турунчук із ділянками повалених та принесених течією залишків дерев, у порожнинах яких норка європейська створює житло.

Fig. 1. Constant residence localities of the European mink (*Mustela lutreola*) in the Lower Dniester region.

Незначне зменшення загальної чисельності виду у 2013 р. пов'язане, на нашу думку, виключно з природними механізмами саморегуляції.

Основні місця мешкання норки у пониззі Дністра зазначені на картосхемі (рис. 1).

Також важливим є те, що за весь період досліджень нами не зареєстровано присутність на зазначених територіях американської норки (*Neovison vison*), що свідчить про унікальність територій Нижнього Дністра, як таких, де європейська норка не конкурує з американською. Разом із низкою природоохоронних заходів це дає надію на тривале існування в природному середовищі угруповання Дністровського осередку європейської норки.

Література

- Роженко, Н. В. Хижі ссавці північно-західного Причорномор'я (фауна, динаміка чисельності та морфологія) : Дис. ... канд. біол. наук: 03.00.08 / Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України. — Київ, 2006. — 209 с.
 [Rozhenko, N. V. Preying Mammals of the North-Western Black Sea Area (Fauna, Dynamics of Numbers and Morphology) : Dissertation for a degree of Candidate of Biological Sciences, specialty 03.00.08 — zoology / Schmalhausen Institute of Zoology, Academy of Sciences of Ukraine. — Kyiv, 2006. — 209 p. (in Ukrainian)]
- Олейник, Ю. Н., Роженко, Н. В. Очерк териофауны дельты Днестра // Известия Музейного фонда им. А. А. Браунера. — Одесса, 2011. — Том 8, № 4. — С. 1–28.
 [Oleinik, Y. N., Rozhenko, N. V. Review of Mammalian Fauna of the Dniester Delta // Izvestia Muz. Fonda im. A. A. Braunera. — Odesa, 2011. — Vol. 8, No. 4. — P. 1–28. (in Russian)]
- Volokh, A., Rozhenko, N. Dynamics of the range and population of the European Mink (*Mustela lutreola* L., 1761) in the Ukraine // Beiträге zur Jagd- und Wildforschung. — 2011. — Bd. 36. — S. 425–435.